

*Ключевые слова: демократия, гражданское общество, права человека, свобода выбора, гражданское образование, гражданская позиция.*

*The author of the article examines actual questions of Ukrainian society development and education. The attention is drawn to the multi - aspect nature of the civil society, progress of these trends in the condition of modern Ukraine. Attention applies to a role and value of social sciences in forming of civil education which plays an important role in forming of political consciousness and civil position of the Ukrainian student.*

*Keywords: democracy, civil society, human rights, freedom of choice, civil education, civil position.*

УДК. 1.477

**Мясоутов Ш.К.**

### **УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ - ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ**

*Наведено, що актуальність формування національної еліти, її роль у житті держави й суспільства не викликає сумнівів. Підготовка висококваліфікованих спеціалістів - досить тривалий процес, який багато в чому залежить від системи освіти, тому освіті доконче потрібно приділяти належне місце позаяк лише через освітні структури можна виховати національну еліту суспільства.*

***Ключові слова:** болонський процес, національна еліта, реформа освіти, демократизація ринкової економіки, інформаційні процеси, елітарна освіта.*

Удосконалення системи освіти, робота щодо її зближення з суспільними потребами завтрашнього дня здійснювалась завжди, здійснюється і тепер як в інших країнах світу, так і в Україні. Але в сучасних умовах кардинальне оновлення системи освіти стало головною умовою відбудови нації, здійснення національного відродження, державотворення і демократизації українського народу. Оновлення системи освіти - це головна умова створення національної еліти держави. Адже лише тоді, коли держава матиме свою еліту, тільки тоді вона процвітатиме, матиме спроможність забезпечити добробут свого народу, займе належне місце серед інших держав. Підтвердження цього - багатовікова історія. Згадаймо курдський народ, який досі не має власної державності. Незважаючи на численність, цей народ так і не зміг створити власну національну еліту. І це не останній, а найголовніший фактор неспроможності його створити державу. І, навпаки, єврейський народ, втративши свою державність багато століть тому, зміг за короткий в історичному вимірі термін завдяки насамперед, я вважаю, особистостям, завдяки своїй національній еліті відновити власну державу.

Україна переживає найскладніший етап свого розвитку, етап становлення держави. І тому освіті доконче потрібно приділяти належне місце, позаяк лише через освітні структури можна виховати національну еліту суспільства. Таке завдання стоїть і перед Київською державною академією водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного.

У зв'язку з цим ми повинні вирішити низку найважливіших питань щодо оновлення вищої школи, що сприятиме створенню елітарної освіти в Україні, і зокрема в нашій академії.

Підготовка висококваліфікованих спеціалістів для роботи в ролі управлінців, державних службовців, фахівців морської справи - досить тривалий процес, який багато в чому залежить від системи освіти у спеціалізованих навчальних закладах. Звичайно ці навчальні заклади повинні бути укомплектовані викладачами, які самі оволоділи новітніми досягненнями на рівні сучасних вимог державотворення.

Інтенсивне розширення міжнародних зв'язків, розвиток ринкових відносин в Україні та її регіонах потребує висококваліфікованих фахівців морської справи, здатних працювати в різних сферах діяльності.

Реформа освіти в Україні передбачає інноваційні процеси відносно різних сторін, граней функціонування школи. Зокрема, відбувається перехід від уніфікованого державного навчання до різноманітних його форм. З'явилися альтернативні вузи, коледжі, гімназії; стали різноманітними і форми державної освіти.

В галузі вищої освіти здійснюється перехід до багатоступеневої освіти. Подібні інновації покликані підвищити якість підготовки спеціалістів і забезпечити входження школи України до світової системи освіти. На підвищення ефективності вищої школи спрямовані введення акредитації вузів, договірна система взаємин зі споживачами, зміна правил прийому до навчальних закладів.

Більшість опитаних працівників вузів позитивно сприймає усі ці інновації. Разом з тим не можна не помітити відмінності в ставленні до форм, ступенів навчання, пов'язаних з профілем навчання. Так, представники гуманітарного профілю ратують за більшу тривалість навчання на першому ступені, в той час як представники технічних вузів допускають її значне скорочення. Мабуть потрібні різні моделі альтернативної, багатоступеневої освіти.

Аналіз ставлення до інноваційних процесів в організації і управлінні вузами, до проблем входження до ринкових структур свідчить, що в основному вузівські працівники керуються груповими інтересами і нормами. Погіршення матеріального стану, стабільності, обмеження прав вузівських колективів активізує дезінтеграційні процеси. Важке матеріальне становище вузів, їх працівників, труднощі адаптації до ринкових відносин викладачі і наукові співробітники пов'язують з державною політикою в галузі освіти. Понад половина опитаних вважає причиною вузівських проблем ставлення до вищої школи, яке склалося у суспільстві. У відповідності з цією пропозицією, визначаючи найбільш гострі проблеми, які необхідно розв'язувати, на друге місце переважно більшість поставили необхідність підвищення в суспільстві престижу вищої освіти.

Руйнування соціальної захищеності, стійкості, відхід в область групових інтересів погіршують загальну атмосферу у вузі, породжують настрої песимізму і зневіри. Можна спостерігати, як зростає почуття незахищеності і навіть відчаю, і нарешті - невіра у можливість до корінних прогресивних перетворень. Новації починають сприйматися як суб'єктивне породження волі представників адміністративно-командної системи. Подібні настрої роблять реформу нереальною. Відповідаючи на запитання, які настрої переважають у вас і ваших колег, переважна більшість назвали: невпевненість - 84%, тривога і стурбованість - 81%, апатія, розчарування - 65%, обурення, протест - 72%. При цьому для 1/3 були характерні крайні форми цих настроїв. Без сумніву, вдосконалення вищої освіти неможливе без подолання подібних настроїв її працівників, без зміни становища вищої школи в суспільстві, без демократизації життя вузів, посилення їхньої самостійності, зміцнення вузівських колективів.

Умовою прискорення цих процесів є розвиток колективної свідомості, пов'язаний з прийняттям спільної мети, спільних завдань підвищення якості спеціалістів, формування у вузі творчої особистості, на базі органічного поєднання навчально-виховної та науково-дослідницької діяльності. Треба визначити той факт, що ринок і конкуренція є основними стимулами для удосконалення вищої освіти і ми повинні керуватися такими принципами щодо розвитку конкуренції між вузами:

1. Вищі навчальні заклади повинні менше залежати від фінансування з джерела прямих податків держави, а більше від диференційованих джерел доходу.

2. Фінансування державою оплати викладачів та дослідницьких інфраструктур потрібно розділити:

- а) фінансування викладачів-залежно від кількості студентів та рівнів навчання;
- б) субсидування науки дивесифікувати і зосередити в вузах з найбільшим науковим потенціалом.

3. Слід дозволити диференційовану оплату за навчання не лише за різними вузами, а й предметами, дозволивши вузам збільшити додаткову плату.

4. Вузи повинні фінансуватися державою шляхом контрактів на освітню, наукову та обслуговуючу діяльність на основі єдиних показників якості роботи.

5. Вузам потрібно активніше здійснювати пошук фінансових ресурсів від таких джерел, як плата за навчання іноземців, безперервна освіта, приватна філантропія.

6. Слід поступово переходити від системи студентських стипендій до системи студентських позик, коли заощаджені кошти можуть спрямовуватися на розширення доступу учнів до вищої освіти.

Сукупний результат такої еволюції спроможний зробити вузи більш відкритими й динамічними. Сьогоднішній етап реформування організації навчальної діяльності головним чином зосереджується на переході вищих навчальних закладів до Болонської системи. Цей крок дає наступні переваги:

1. Лібералізація та гуманізація освіти.
2. Підвищення відповідальності та ініціативності студентів.
3. Побудова навчального процесу на принципі «педагогічного співробітництва».
4. Збільшення навантаження студентів, акцентуація самостійної роботи.

На практиці основний зміст реформування полягає в переході вищих навчальних закладів до кредитно-модульної системи за бальною школою. Особлива увага приділяється роботі студентів під час начального періоду: оцінюються самостійні, індивідуальні, рефератні роботи як елементи особистої самостійної підготовки кожного. Поточне оцінювання здійснюється у вигляді модульно-блочного контролю.

Основним принципом такого реформування є систематичність, ініціативність, загальна гуманізація навчального процесу, побудова відносин студентів і викладачів на принципі педагогічного співробітництва та партнерства, що сприятиме розвитку професійних знань в умовах навчальної діяльності.

Тому хотілось би ще раз підкреслити основні принципи формування елітарної освіти:

- професіоналізм;
- якість навчання;
- дисципліна;
- використання продуктивних форм навчання;
- використання нових технологій;
- мобільність навчання;
- інформаційне забезпечення;
- наукове-методичне забезпечення;
- наукова діяльність;
- зв'язок навчання з практикою;
- міжнародні зв'язки на рівні як викладачів, так і студентів;
- розвиток громадських зв'язків.

Виконання цих принципів дає можливість формування кадрів національної еліти, здатних до свідомого суспільного вибору, а також забезпечення потреб суспільства й держави у висококваліфікованих фахівцях, які своїми знаннями, уміннями та моральними якостями були б спроможними збагатити інтелектуальний, творчий, культурний потенціал українського народу та зміцнювати позиції української держави на міжнародній арені.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Астахов В.І. Вища школа України. Харків, 1991.

2. Болонський процес. /Гимошенко З.І. та інші/ К., 2004.
3. Герасіна Л.М. Оновлення сучасної вищої освіти в контексті глобальних проблем освіти. Харків, 1994.
4. Кумбс Ф.Г. Кризис образования в современном мире. Системный анализ. М., 1970.
5. Освіта в Україні: Доповідь Міністра Освіти і Науки України на II Всеукраїнському з'їзді працівників освіти //Освіти України № 47, 12 жовтня 2001.
6. Розвиток освіти в Україні: Доповідь на 43 сесії Міжнародної конференції з питань освіти. Женева, 1992.

### **АКТУАЛЬНОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭЛИТЫ, ЕЁ РОЛЬ В ЖИЗНИ ГОСУДАРСТВА И ОБЩЕСТВА НЕ ВЫЗЫВАЕТ СОМНЕНИЙ**

*Подготовка высококвалифицированных специалистов довольно длительный процесс, который во многом зависит от системы образования, поэтому образованию необходимо уделять надлежащее место, потому что только через образовательные структуры можно воспитать национальную элиту общества.*

**Ключевые слова:** болонский процесс, национальная элита, реформа образования, демократизация рыночной экономики, инновационные процессы, элитарное образование.

### **URGENCY OF FORMATION NATIONAL ELITE, ITS ROLE IN STATE'S LIFE AND SOCIETY IS WITHOUT DOUBT**

*Preparation of high-skilled specialist is rather long process, which much depends on system of education, so it is necessary to pay much attention to education. To bring up national elite is possible only through educational structures.*

**Key words:** bolognese process, national elite, educational reform, democratization of market economy, process innovation, elite education.

УДК 355.13

Тирон О.М.

### **З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ НА ФАКУЛЬТЕТІ СУДНОВОДІННЯ КДАВТ**

*Стаття показує один з підходів до викладання англійської мови в Київській Державній академії водного транспорту на факультеті судноводіння. Автор намагається довести необхідність розпочинати викладання морської англійської на початковому етапі навчання в академії та поєднувати морську англійську із загальним курсом англійської мови. Автор показує переваги поєднання цих аспектів.*

**Ключові слова:** стандартні морські фрази для комунікації, психологічний клімат на судах, виконання посадових обов'язків, морська англійська мова, навчально-методичні посібники.

Науково-педагогічний склад кафедри англійської мови за професійним спрямуванням завжди ставив перед собою як загальну мету - забезпечити флот України висококваліфікованими спеціалістами та сприяти безпечному мореплавству в світі, так і більш вузьку задачу - зробити наших студентів конкурентоспроможними на світовому ринку праці.

Нещасні випадки на морі через мовні труднощі трапляються не рідше, ніж від інших причин. Міжнародна морська організація (ІМО) зазначає, що за рік трапляється більше 100